

Дем'янюк І.В.,
ст. викладач кафедри фінансів та аудиту,
Житомирський національний агроекологічний університет

СУТНІСТЬ СТРАТЕГІЧНОГО АНАЛІЗУ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Результатом ведення бухгалтерського обліку, який вміщує як управлінський так і податковий аспекти, є забезпечення фінансово-аналітичного апарату господарської одиниці інформацією про діяльність підприємства, зокрема: надходження та вибуття оборотних і необоротних активів, формування доходів і здійснення витрат, з деталізацією транзакцій, що спровокували вищенаведені зміни, та визначення фінансового результату.

Відповідно, результат впровадження управлінських рішень відобразатиме бухгалтерський облік, який підлягатиме аналізу.

Прийняття управлінських рішень не є кінцевим етапом, адже підприємство продовжує функціонувати. Доцільність впровадження управлінських рішень, відображають нові дані бухгалтерського обліку, які підлягають аналізу, що призводить до прийняття нових рішень. Механізм формування управлінських рішень діє безперервно та супроводжується постійним аналізом внутрішніх та зовнішніх факторів впливу на ефективність господарської діяльності.

Однак, в процесі здійснення наукових досліджень науковці – теоретики виявили необхідність у поділі економічного аналізу, в контексті дослідження діяльності окремих суб'єктів господарювання, на види. В результаті чого, в термінологічному обігу з'явилися наступні поняття: управлінський аналіз, стратегічний аналіз, фінансовий аналіз.

Стратегічний аналіз – це комплексне дослідження позитивних і негативних факторів, які можуть вплинути на економічне середовище підприємства, а також шляхів досягнення стратегічних цілей підприємства. За допомогою стратегічного аналізу готується комплексний стратегічний план розвитку підприємства, здійснюється науково - обґрунтована всебічна і своєчасна підтримка, прийняття стратегічних управлінських рішень.

З метою ведення конструктивного дослідження пропонуємо проаналізувати наступні твердження щодо трактування сутності поняття «стратегічний аналіз». (Табл. 1)

Таблиця 1

Сутність поняття «стратегічний аналіз»

№п.п.	Сутність поняття « стратегічний аналіз»	Автор
1.	2.	3.
1.	Сутність стратегічного аналізу полягає у вивченні окремих напрямів впливу середовища на підприємство. Метою стратегічного аналізу є змістовний і формальний опис об'єкта дослідження, виявлення особливостей, тенденцій, можливих і неможливих напрямів його розвитку	Шацька З.Я. [7, 227]
2.	Зміст стратегічного аналізу відображається у використанні специфічних методів і прийомів, що дозволяють діагностувати потенційні та існуючі загрози підприємства, виявити можливості підприємства у посиленні економічної безпеки	Сак Т.В., Оліфірович Н.П. [5]
3.	Процес, який дозволяє узагальнити позицію підприємства та конкретизувати напрями його розвитку на перспективу. Його можна розглядати як інструмент обґрунтування стратегічних рішень, який враховує внутрішні можливості підприємства та стан зовнішнього середовища при прогнозуванні можливих змін та ризиків, які у зв'язку з цим виникають	Печериця Ю.В. [4, с.7]
4.	Зміст стратегічного аналізу полягає в досить детальному та всебічному забезпеченні адаптованої для сприйняття різними зовнішніми та внутрішніми користувачами аналітичною інформацією, що сприяє прийняттю оптимальних стратегічних управлінських рішень.	Довгань Л.Є.[1]
5.	Вивчення стратегічної привабливості й цінності кожного напрямку діяльності, що дало б змогу або зосередити на ньому свої ресурси для подальшого розвитку, або вийти з нього	Наливайко А.П.[3]
6.	Інструмент для моніторингу стратегічного плану, оцінки ступеню реалізації стратегії та ефективності стратегічного	Зоріна О.А. [2]

	управління в цілому, аналіз змін зовнішнього середовища та виробничого потенціалу, які передують процесу прийняття управлінських рішень на довгострокову перспективу	
7.	Метод наукового дослідження підприємства, який полягає в обробці інформації про зовнішнє і внутрішнє середовищ, власні сили та можливості, стан справ у конкурентів, у розчленуванні її на складові та виділенні окремих сильних та слабких сторін, властивостей, та розробки плану дій для отримання найвигіднішого становища	Стрехалюк Б.С. [6, с.399]

Джерело: власна розробка автора

Наведені в табл. 1 трактування поняття «стратегічний аналіз» нечіткі, розмиті. В цілому сутність зводяться до аналізу зовнішніх та внутрішніх факторів впливу на діяльність суб'єктів господарювання з метою встановлення ефективних напрямів його розвитку у майбутньому.

Зоріна О.А. зазначає, що необхідність проведення стратегічного аналізу зводиться до вирішення наступних задач: допомогти оцінити ефективність стратегії підприємства, зрозуміти стратегічну позицію підприємства в кожному з напрямків його діяльності, оцінити сильні і слабкі сигнали, що надходять з внутрішнього і зовнішнього середовищ. Інформація, отримана в ході такого аналізу, надає неоціненну підтримку керівнику у процесі формування стратегії підприємства [2].

Печериця Ю.В. зазначає, що комплексне використання моделей стратегічного аналізу, які використовується як підґрунтя прийняття стратегічних рішень, дає можливість: визначити параметри конкурентоспроможності підприємства та ринкову позицію відносно конкурента; сегментувати ринок товарів та послуг, визначивши найбільш привабливі для підприємства сегменти; порівняти можливі напрями розвитку підприємства та визначити найбільш перспективні; встановити зв'язки між станом підприємства та можливими стратегічними напрямками розвитку; визначити економічну доцільність обраного напрямку стратегічного розвитку [4].

Проаналізувавши вищенаведені твердження, вбачаємо в сутності поняття «стратегічний аналіз» неабияку схожість з сутністю управлінського аналізу. Єдиною відмінністю є акцентування уваги на дефініції «стратегія» та похідних від неї дефініціях.

Прийняття управлінських рішень на підприємстві здійснюється за результатами дослідження та аналізу всіх сфер господарської діяльності та факторів зовнішнього середовища, які фактично або потенційно мають вплив на діяльність суб'єкта господарювання. Аналізуючи вищенаведену інформацію, розуміємо, що при проведенні стратегічного аналізу доречним є здійснення SWOT, PEST, SNW аналізу, аналізу п'яти сил Портера, аналізу розриву, застосування матриці ринок-продукт, моделі PIMS, адже акцент зроблено на прогнозуванні та на пошуку альтернатив задля прийняття оптимальних управлінських рішень на підставі аналізу здебільшого зовнішніх факторів впливу.

Відповідно, стратегія функціонування підприємства розробляється в процесі управління ним — в процесі або за результатами здійснення управлінського аналізу. Тому, вважаємо недоцільним виокремлювати стратегічний аналіз в окрему категорію, адже це зумовлює фіксування в понятійному апараті однотипних дефініцій, що призводить до плутанини при застосуванні теоретичних даних при практичному впровадженні господарської діяльності.

Література:

1. Довгань Л. Є. Стратегічне управління : [навч. посібник] / Довгань Л. Є., Каракай Ю. В., Артеменко Л. П. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 440 с.
2. Зоріна О.А. /Аналітичний погляд щодо сутності стратегічного аналізу в діяльності акціонерних товариств/[Електронний ресурс].- Режим доступу: [/http://journals.khnu.km.ua/vestnik/pdf/ekon/2011_5_2/309-313.pdf](http://journals.khnu.km.ua/vestnik/pdf/ekon/2011_5_2/309-313.pdf)
3. Наливайко А.П. Теорія стратегії підприємства. Сучасний стан та напрямки розвитку: [монографія] / Наливайко А.П. – К. : КНЕУ, 2001. – 227 с
4. Печериця Ю.В. / Місце стратегічного аналізу в системі прийняття стратегічних рішень / [Електронний ресурс].- Режим доступу: [/file:///C:/Users/Ann/Downloads/425-1654-1-PB.pdf](file:///C:/Users/Ann/Downloads/425-1654-1-PB.pdf)
5. Сак Т.В., Оліфірович Н.П. / Ефективна економіка / Теоретико – методичні основи стратегічного аналізу економічної безпеки підприємства / [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2417>
6. Стрехалюк Б.С. / Методика стратегічного аналізу як складова аналітичного забезпечення діяльності підприємства/Тези доповідей IV Міжнародної науково-практичної конференції молодих науковців, аспірантів, здобувачів, і студентів/ Сучасні проблеми і перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в умовах глобалізації економіки, Випуск №5, 2012 р.
7. Шацька З.Я. / Особливості проведення стратегічного аналізу на вітчизняних підприємствах / Бухгалтерський облік, аналіз та аудит: проблеми теорії, методології, організації/ Збірник наукових праць. Житомир.